

L

J

LÂHÎCÎ, Şerif

(bk. İŞKEVERÎ).

LÂHÛRÎ, Gulâm Server

(غلام سرور لاهوری)

Müftî Gulâm Server
b. Müftî Gulâm Muhammed
b. Rahîmillâh Lâhûrî
(1828-1890)

Hindistanlı tarihçi
ve şair.

Lahor'da doğdu. Mahlası "Server"dir. XV. yüzyılda Lahor'a yerleşen ve soyu Sühververdi tarikatının Hindistan kolunun kurucusu, Fahreddin-i Irâkî'nin mânevî müridi Bahâeddin Zekeriyâ Mültânî'ye (ö. 661/1262 [?]) uzanan Müftî ailesine mensuptur. Çağdaşı olan tarihçi Kenheyyâ Lâl Hindî, Gulâm Server ve ailesinden övgüyle söz eder. Gulâm Server, ilk eğitimini ve tıpla ilgili ilk derslerini bir âlim olan babasından aldıktan sonra Mevlevî Gulâmmullah Lâhûrî'nin ders halkasına katıldı. Öğrenimini tamamlamasının ardından Lahor'daki Serdâr Baghavân Sing'in mâlikânesinde yönetici olarak göreve başladı. 1882'de Pencap'ta İdâre-yi Ta'mirât'a kâtip tayin edildi. Ancak kısa süre sonra bu işi bıraktı. Lahor'daki Pencap Üniversitesi'nin kayıt memuru G. W. Leitner kendisine üniversiteden bir araştırma bursu teklif ettiyse de bunu kabul etmedi. 1884'te Aligarh Koleji'ni kurmak için Lahor'a gelen Seyyid Ahmed Han'ın yaptığı görev teklifini de reddetti. Hükümetin desteklediği hiçbir işte görev almak istemeyen Gulâm Server hayatı boyunca yalnız kendi çalışmalarına yoğunlaştı. 1890'da hac ibadetini yerine getirdikten sonra Medine'ye giderken yolda vefat etti. Hepsî de Farsça ve Urduca şiirleriyle tanınan dört oğlu vardır. Bunlardan Müftî Gulâm Safder babasının mektuplarını *İnşâ-yı Şafderî* adlı bir kitapta toplamıştır. *Târîh-i Lâhûr ve Târîh-i Pencâb*'in yazarı Kenheyyâ Lâl Hindî, Gulâm Server'in öğrencilerindedir.

Eserleri. 1. *Ĥazînetü'l-aşfiyâ*² (I-II, Lahor 1284; Leknev 1312; Kanpûr 1312, 1332, 1333; nşr. Bihdâd Erbâbî, Tahran 1383 hş.). 1863'te tamamlanan bu Farsça eser özellikle Hint alt kıtasında yaşayan

1065 şeyhin biyografisini içerir. Tarih konusunda bazı hataları olmakla birlikte çok tanınmış ve daha sonra yazılan hemen bütün biyografiler için kaynak teşkil etmiştir. Eser Mahmûd Âlem Kureşî ve İkbâl Ahmed Fârûkî tarafından Urduca'ya çevrilmiştir (I-III, Lahor 1410/1990). 2. *Gencîne-i Server (Genc-i Târîh)* (Lahor 1285). Hz. Peygamber'den müellifin dönemine kadar yaşamış önemli kişilerin ele alındığı manzum, Farsça kronolojik bir eserdir. 3. *Târîh-i Maĥzen-i Pencâb* (Lahor 1285). Eserde Gazneliler döneminden XIX. yüzyıla kadar Pencap'ın tarihi ve coğrafyası ile mimari eserleri anlatılmaktadır. 4. *Bahâristân-ı Târîh (Gülzâr-ı Şâhî)* (Leknev 1290). Başlangıçtan XIX. yüzyılın ikinci yarısına kadar Hindistan'da Hindu, İslâm ve İngiliz hâkimiyeti dönemlerini kapsayan Urduca bir çalışmadır. 5. *Zübdetü'l-luġât (Luġât-ı Serverî)* (Leknev 1316). Arapça, Farsça ve Türkçe kelimelerin Urduca karşılıklarının verildiği bir sözlüktür. 6. *Ĥadîkatü'l-evliyâ*² (nşr. Muhammed İkbâl Müceddidî, Lahor 1976, 1420/2000). Gazneliler'den müellifin zamanına kadar Pencaplı 244 erkek ve kadın mutasavvıfın hayatıyla ilgili Urduca bir eserdir. 7. *Câmi'u'l-luġât* (I-II, Leknev 1309). Arapça, Farsça, Türkçe kelime, deyim ve bazı cümlelerin Urduca karşılıklarını içermektedir. 8. *Medînetü'l-evliyâ*². *Ĥazînetü'l-aşfiyâ*'ın Urduca versiyonudur (Leknev, ts.). 9. *Güldeste-i Kerâmât*. Abdülkâdir-i Geylânî'nin hayatına dair bir eserdir (Delhi 1867). 10. *Dîvân-ı Serverî*. Abdülkâdir-i Geylânî'yi öven şiirlerini içerir (Lahor 1872).

BİBLİYOGRAFYA :

Storey, *Persian Literature*, I, 1043-1044; M. Ali Müderris, *Reyhânetü'l-edeb*, Tebriz 1347 hş., IV, 250-253; Kenheyyâ Lâl Hindî, *Târîh-i Lâhûr* (nşr. Kalb Ali Han Fâik), Lahor 1977, s. 76-79; Ahter Râhî, *Tezkire-i 'Ulemâ-yi Penjâb: 1201-1400*, Lahor 1981, I, 459-463; İkbâl Ahmed Fârûkî, *Tezkire-i 'Ulemâ-yi Ehl-i Sünnet ve Cemâ'at-i Lâhûr*, Lahor 1987, s. 192-199; Kesrâ Menhâs, "Müverrihîn-i Lâhûr", *Nukûş*, sy. 92, Lahor 1962, s. 985-989; M. Hermansen, "Imagining Space and

Siting Collective Memory in South Asian Muslim Biographical Literature (*Tazkirahs*)", *Studies in Contemporary Islam*, IV/2, Youngstown 2002, s. 11-13, 19-20; Arif Naushai, "Golâm Sarvar", *EI*, XI, 59-60; Dihhudâ, *Luġatnâme* (Muîn), XI, 16770.

ÂRİF NEVŞÂHİ

LAMBTON, Ann Katharine Swynford

(1912-2008)

İngiliz şarkiyatçısı.

8 Şubat 1912 tarihinde doğdu. Kuzey İngiltere'deki Northumberland'da yaşayan köklü bir aileye mensuptur. Babası George Lambton, İngiltere'nin tanınmış at yetiştiricilerindendi. Ann Katharine ilk ve orta öğreniminin ardından T. E. Lawrence'in 1927'de yayımlanan *Revolt in the Desert* adlı eserini okuduktan sonra Şark'a ilgi duymaya başladı. Aile dostları olan The School of Oriental Studies'in (1938'den itibaren The School of Oriental and African Studies) kurucu müdürü Sir E. Denison Ross'un tavsiyesiyle The School of Oriental Studies'te öğrenim görmeye karar verdi. 1930'da girdiği bu okulda önce Sir Hamilton Alexander Roskeen Gibb ve Arthur Stanley Tritton'un Arapça derslerine girdi. Yine E. Denison Ross'un etkisiyle İran tarihi üzerinde çalışmaya başladı. E. Denison Ross, Vladimir F. Minorsky ve Seyyid Hasan Takîzâde'den Farsça dersleri aldı. 1934 yılı yazında İran'a ilk seyahatini yaptı. 1935'te The School of Oriental Studies'ten mezun oldu. 1936-1937'de İran'da araştırmalarda bulundu. Londra'ya döndükten sonra The School of Oriental Studies'te E. D. Ross'un danışmanlığında hazırladığı *Contributions to the Study of Seljûq Institutions* başlıklı teziyle 1939'da doktor unvanını kazandı.

II. Dünya Savaşı yıllarında Tahran'daki İngiliz temsilciliğinde (1943'ten sonra büyükelçilik) basın ataşesi olarak görev yapan Lambton, savaşın bitmesinin ardından Londra'ya dönerek The School of Oriental and African Studies'te öğretim görevlisi olarak çalışmaya başladı. 1953'te aynı üniversitede profesör unvanını aldı. İran hakkında edindiği bilgi ve tecrübe sayesinde tavsiyeleri ve raporları İngiliz hükümetinin İran siyasetinin şekillenmesinde etkili oldu.